

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar

Rapportering avseende 2007/2008 års tillsynskampanj
Maj 2007 – April 2008

En rapport från Miljöförvaltningen

Jessica Berggren, Nette Bygren, Åsa Hoffmann, Ulrika Iversen, Anna Mróz

Maj 2008, dnr: 2006-006327-206

Bakgrund

Under perioden maj 2007 till och med april 2008 inspekterade Miljöförvaltningen 71 stycken medelstora panncentraler i Stockholms innerstad hos 69 olika verksamhetsutövare. Syftet med inspektionerna var att kartlägga drift och underhåll samt egenkontroll av bl.a. energianvändning och energieffektivisering. Målet med kampanjen var främst att få en överblick över verksamhetsutövarnas egenkontroll i enlighet med 26 kap. 19 § miljöbalken och förordning (1998:901) om verksamhetsutövarnas egenkontroll samt om cisternerna uppfyller Naturvårdsverkets föreskrifter (2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor. Med verksamhetsutövare menas i detta sammanhang fastighetsägare. I dagsläget finns det ungefär 700 st medelstora panncentraler i Stockholms kommun.

Denna rapport skickas till branschföreningar och de kommunala bostadsbolagen för att deras medlemmar ska kunna utföra åtgärder.

Kampanjens genomförande

Tillsynskampanjen inleddes med att förvaltningen slumpvis valde ut ett antal verksamhetsutövare ur listor från tre av Stockholms sju sotningsdistrikt. Ett bokningsbrev skickades ut till verksamhetsutövaren med datum för inspektionen och information om innehållet i inspektionen.

Under inspektionerna användes en checklista (bilaga 1) med frågor inom följande områden:

1. Grunduppgifter (fastighetsägare, organisationsnummer etc.)
2. Påfyllning av cistern (informationsskylt, överfyllnadsskydd etc.)
3. Cistern (informationsskylt, kontrollrapport etc.)
4. Panna (ålder, effekt etc.)
5. Kemikaliehantering (produktval, kemikalieförteckning etc.)
6. Rondering och larm (ronderingsfrekvens, olika typer av larm etc.)
7. Energifrågor (utförda och planerade energieffektiviseringar etc.)

De frågor från checklistan som inte kunde besvaras på plats, kompletterades i efterhand av verksamhetsutövaren. I samband med inspektionen fick verksamhetsutövaren de broschyrer som bedömdes som relevanta utifrån vad som kommit fram under inspektionen. En broschyr handlar om egenkontroll ("Egenkontroll för fastighetsägare – Energianvändning"), en handlar om energieffektivisering ("Energieffektiv fastighetsförvaltning") och en handlar om ändring av uppvärmningsätt ("Effektiva uppvärmning i fastigheter").

Därefter skrevs en uppmaning eller ett föreläggande till verksamhetsutövaren om att utföra åtgärder. Rutinen har under kampanjens gång ändrats från att förelägga direkt till att börja med att uppmana verksamhetsutövaren om att utföra åtgärder. Följer inte verksamhetsutövaren uppmaningen leder det till att förvaltningen förelägger verksamhetsutövaren om att utföra åtgärderna. Ingen verksamhetsutövare klarade sig utan anmärkning i kampanjen.

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar

Den genomförda tillsynskampanjen har finansierats genom timavgifter enligt gällande taxa.

Inspektionernas omfattning

Följande verksamhetsutövare besöktes under tillsynskampanjen:

- IOGT-NTO
- Essinge församling
- Sofia Församling
- Kungliga Vetenskapsakademien
- Lärarförbundet
- AB Endräkten
- AB Familjebostäder
- AB Skrot Johan
- AMF Pensionsförsäkrings AB
- Badmintonstadion AB
- Fastighetsbolaget Apollo 7 HB
- Mälarkajen Fastigheter AB
- Ovaltigern AB
- Solporten Fastighets AB
- Vasakronan AB
- Brf Ajax 5
- Brf Bykkaret 7
- Brf Bykkaret 12
- Brf Båtsmannen större 4
- Brf Cerberus
- Brf Djurgårdseken nr 3
- Brf Djurgårdseken 5
- Brf Djurgårdseken 9
- Brf Djurgårdseken 10
- Brf Dungen nr 21
- Brf Ekoxen
- Brf Essingelätten 7
- Brf Essingelätten 9
- Brf Essingelätten 10
- Brf Frukträdgården 8
- Brf Fyrtornet 5
- Brf Hagen 15
- Brf Iphigenia nr 4
- Brf Kattan Mindre
- Brf Långa Brinken
- Brf Morpheus 1
- Brf Ollonskogen 3
- Brf Ollonskogen 5
- Brf Pyramus
- Brf Rensnålen i Stockholm

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar

- Brf Riddarfjärden 7
- Brf Sandstenen 6
- Brf Skogsmarken 8
- Brf Skogsmarken 14-15
- Brf Skogsmarken 19
- Brf Skogsmarken 20
- Brf Skogsmarken 22
- Brf Stenkulla 54
- Brf Tapeten 4
- Brf Thisbe 4
- Brf Torkhästen 6
- Brf Turbinen 18
- Brf Vridmaskinen 5 & 6
- Oxhålets Brf
- Allan Rubin
- Bengt Ljung m.fl.
- Bertil Larsson m.fl.
- Carl Johan Brodin
- Eric Ericson
- Gundel Heidenborg
- Johan af Petersens
- Lars Björn
- Lennart Hjalmarsson m.fl.
- Marie Louise Rossander m.fl.
- Per Karlson m.fl.
- Petter Barnevik
- Roland Gustafsson
- Sven Östberg
- Ulf Häggström

Resultat av inspektionerna

Av 71 genomförda inspektioner resulterade samtliga i att Miljöförvaltningen uppmanade/förelade verksamhetsutövarna om att utföra åtgärder.

För 64 anläggningar ställde Miljöförvaltningen krav om att åtgärda golvbrunnarna i pannrummen. Det vill säga installera en anordning som eliminerar risken för att olja rinner ner i golvbrunnen i händelse av att t.ex. en slang springer läck på pannan. Exempel på sådant skydd är t.ex. tätningsmatta över brunnen, en krage runt brunnen eller att en oljespärr sätts in i golvbrunnen.

För 67 anläggningar ställde Miljöförvaltningen krav på att absorptionsmedel måste införskaffas. Absorbent ska finnas i nära anslutning till pannrummet för att kunna suga upp olja och kemikalier i händelse av en olycka.

För 39 anläggningar hade verksamhetsutövarna missat besiktningensintervall för cisternen. Dessa verksamhetsutövare blev uppmanade att besiktiga sin cistern och därefter skicka in kontrollrapporten från besiktningen till Miljöförvaltningen.

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar

På nio av anläggningarna saknades informationsskylt på cisternen alternativt att den var bristfällig eller satt så till att den inte gick att läsa. Enligt Naturvårdsverkets föreskrift (2003:24) ska informationsskylten omfatta tillverkare, tillverkningsår, tillverkningsnummer/Id-nummer, volym, beräkningstemperatur, innehållets högsta densitet samt certifieringsidentifikation. Dessa uppgifter är viktiga för säkerheten vid t.ex. påfyllnad och att korrekta uppgifter finns vid besiktning och inspektion.

På 25 av anläggningarna saknades skylt vid påfyllningsstället för cisternen alternativt att den var bristfällig. Enligt Naturvårdsverkets föreskrift (2003:24) ska det vid påfyllningsstället finnas en skylt med de uppgifter som har betydelse för att kunna genomföra fyllningen på ett säkert sätt. Miljöförvaltningens bedömning är att det på skylten bör finnas uppgift om adress, volym på cisternen och slag av vätska.

En verksamhetsutövare blev uppmanad att redogöra för sin hantering av farligt avfall. I pannrummet fanns en soptunna med askor från oljeförbränningen och det var oklart vem som transporterar det farliga avfallet och till vilken anläggning det transporteras. Begränsade mängder farligt avfall får verksamhetsutövaren transportera själv efter anmälan till Länsstyrelsen.

När det gäller energieffektiviseringsåtgärder hade 47 anläggningar av 71 utfört någon form av energieffektivisering. En verksamhetsutövare har bytt ut oljepannan mot en effektivare variant. Fem verksamhetsutövare injusterar värmesystemet regelbundet. Tre har installerat värmeväxlare på ventilationen för värmeåtvinning. 11 verksamhetsutövare har bytt ut fönstren till någon form av energisparglas (t.ex. treglasfönster) och 11 har tätat fönstren på fastigheten. 13 har isolerat vinden och två har tilläggsisolerat fasaden. Två verksamhetsutövare har installerat vattenbesparande armaturer och duschslangar och tre verksamhetsutövare har installerat energisnåla maskiner i tvättstugan.

27 verksamhetsutövare har installerat bergvärme och använder endast oljeuppvärmning under årets kallaste dagar. En verksamhetsutövare hade förutom bergvärme även installerat solpaneler på taket.

I bilaga 2 till denna rapport finns en tabell med verksamhetsutövarna rangordnade utifrån anmärkningar, ju längre ner i listan desto fler anmärkningar. De verksamhetsutövare som har genomfört någon form av energieffektiviseringsåtgärd har placerats överst i listan.

Slutsatser

Ur resultatet ovan kan man dra slutsatsen att det i de allra flesta pannrum saknas absorptionsmedel och skydd för läckage till golvbrunn. Skulle en slang springa läck eller någon annan olycka hända finns det därför en stor risk att olja hamnar i avloppet och att marken under fastigheten förorenas. Det senare är något som kan medföra omfattande kostnader för fastighetsägaren.

Inför årets kampanj har rutinerna för bokning ändrats. Tidigare bokades inspektionerna per telefon. Under denna kampanj har vi istället skickat ut ett bokningsbrev (bilaga 3) brev och har då kunnat informera mer om kampanjens innehåll. Detta sätt har fungerat betydligt bättre. Även rutinerna i samband med brevet som skickas ut efter inspektionen har ändrats under denna kampanj. Vi har gått från att förelägga direkt till att istället

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar

uppmana om att utföra åtgärder. Uppmaningen har i något enstaka fall resulterat i ett föreläggande. Delgivningskvittot har vid uppmaning uteslutits vilket i vissa fall inneburit att ärendet blivit fördröjt då Miljöförvaltningen inte har samma inblick i om verksamhetsutövaren fått uppmaningen eller ej. Därför kommer troligen delgivningskvitto att börja användas även vid uppmaning. Totalt sett har den tid som läggs på administrativt arbete minskat vid användandet av uppmaning istället för föreläggande för de verksamhetsutövare som vidtar åtgärder enligt uppmaningen inom utsatt tid.

En del av tillsynskampanjen har syftat till att ta upp frågan om konvertering till andra uppvärmningsalternativ och verksamhetsutövarnas planer kring detta. Några verksamhetsutövare informerade om att de har planer på att konvertera till annat uppvärmningssätt som t.ex. värmepump eller fjärrvärme, men de har kommit olika långt i dessa planer. Vissa tyckte att fjärrvärme var för dyrt och ansåg det inte ekonomiskt motiverat att byta uppvärmningssätt. Närmare 40 % av årets anläggningar har redan bergvärme installerad, men har ändå kvar oljan som spets för uppvärmning under årets kallaste dagar.

En annan del av tillsynskampanjen har gått ut på att väcka frågan om energieffektiviseringsåtgärder. Två av tre verksamhetsutövare har gjort någon form av energieffektiviseringsåtgärd. I vissa fall var åtgärderna väldigt små och i andra fall omfattande.

De resultat som framkom under tillsynskampanj visar att denna typ av tillsynsarbete bl.a. är viktigt att bedriva för att kunna minska spridningen av föroreningar till vatten och mark. Det är även viktigt för att få verksamhetsutövarna att inse sina skyldigheter enligt gällande lagar och regler, men även informera dem om att de ur en ekonomisk synvinkel faktiskt tjänar på att t ex energieffektivisera sina anläggningar och att inte låta oljespill komma ut i dag- och spillvattennätet eller förorenera mark. Det senare är något som kan medföra omfattande kostnader för fastighetsägaren.

Att samtliga verksamhetsutövare behövde uppmanas/föreläggas att vidta försiktighetsåtgärder visar på behovet av tillsyn och att den fyller en viktig funktion. Detta dels för att minska risken för miljöpåverkan och dels för att minska risken för omfattande saneringskostnader för verksamhetsutövarna.

Tillsynskampanj närvärmeanläggningar